

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.6.23>**ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA BIEGŁEGO REWIDENTA ZA NADUŻYCIE UPRAWNIENI****Olena Vashchuk**

*aspirantka Katedry Prawa i Postępowania Karnego
Kijowskiego Uniwersytetu prawa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0001-8194-6671
vashuk.olena25@gmail.com*

Adnotacja. Artykuł poświęcono określeniu podstaw pociągnięcia biegłego rewidenta do odpowiedzialności karnej za nadużycie uprawnień. Przystępstwem jest nadużycie swoich uprawnień przez biegłego rewidenta w celu uzyskania bezprawnej korzyści, jeżeli wyrządziło to znaczną szkodę prawnie chronionym prawom lub interesom poszczególnych obywateli, interesom publicznym lub państwowym lub interesom osób prawnych. Odpowiedzialność karna za zaniechanie następuje pod warunkiem, że biegły rewident w danej sytuacji był zobowiązany do wykonania określonej czynności i mógł ją popełnić, jednak tego nie zrobił, np. nie sprawdził informacji o ostatecznym beneficjencie osoby prawnej przy należytej weryfikacji klienta. Konkretnie formy nadużywania uprawnień przez biegłego rewidenta mogą być różne i zależą od treści przyznanych uprawnień i zakresu ich stosowania. Nadużycie uprawnień państwowego lub środowiskowego biegłego rewidenta kwalifikuje się również na podstawie art. 365² Kodeksu Karnego Ukrainy. Prawidłowe wykonanie przez biegłego rewidenta swoich uprawnień wyklucza odpowiedzialność karną.

Słowa kluczowe: biegły rewident, państwowy biegły rewident, środowiskowy biegły rewident, nadużycie uprawnień, odpowiedzialność karna.

CRIMINAL LIABILITY OF THE AUDITOR FOR ABUSE OF AUTHORITY**Olena Vashchuk**

*Postgraduate Student at the Department of Criminal Law and Procedure
Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0001-8194-6671
vashuk.olena25@gmail.com*

Abstract. The article is devoted to determining the grounds for bringing the auditor to criminal liability for abuse of authority. It is a crime to abuse one's powers by an auditor for the purpose of obtaining an illegal benefit, if this caused significant damage to the legally protected rights or interests of individual citizens, state or public interests, or the interests of legal entities. Criminal liability for inaction arises under the conditions, if the auditor in a specific situation was obliged to perform a certain action and could have performed it, but did not do so, for example, did not check information about the ultimate beneficial owner of a legal entity during due diligence of the client. Specific forms of abuse of powers by the auditor may be different and depend on the content of the granted powers and the scope of their application. Abuse of authority by a state or environmental auditor is also qualified under Art. 365-2 of the Criminal Code of Ukraine. The auditor's legitimate exercise of his powers excludes criminal liability.

Key words: auditor, state auditor, environmental auditor, abuse of authority, criminal liability.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРА ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ**Олена Ващук**

*аспірантка кафедри кримінального права та процесу
Київського університету права Національної академії наук України (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-8194-6671
vashuk.olena25@gmail.com*

Анотація. Стаття присвячена визначенню підстав притягнення до кримінальної відповідальності аудитора за зловживання повноваженнями. Злочином є зловживання своїми повноваженнями аудитором з метою отримання неправомірної вигоди, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб. Кримінальна відповідальність за бездіяльність настає за умов, якщо аудитор у конкретній ситуації зобов'язаний був вчинити певну дію і міг її вчинити, однак цього не зробив, наприклад, не перевіряв відомості про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи під час належної перевірки клієнта. Конкретні форми зловживання повноваженнями аудитором можуть бути різними і залежать від змісту наданих повноважень та сфери їх застосування. Зловживання повноваженнями державним або екологічним аудитором також кваліфікується

за ст. 365² Кримінального кодексу України. Правомірна реалізація аудитором своїх повноважень виключає кримінальну відповідальність.

Ключові слова: аудитор, державний аудитор, екологічний аудитор, зловживання повноваженнями, кримінальна відповідальність.

Вступ. Кримінальний кодекс України (далі – КК) передбачає відповідальність за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Злочином є зловживання своїми повноваженнями аудитором з метою отримання неправомірної вигоди, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваному законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб. До винної особи застосовується покарання у виді штрафу від двох тисяч до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавлення волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до десяти років (ч. 1 ст. 365² КК) (Кримінальний кодекс України, 2001).

Основна частина. В науковій літературі під зловживанням повноваженнями розуміють протиправне використання особою наданих їй повноважень у зв'язку зі здійсненням професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Кримінальне право України, 2020: 615).

Зловживанням повноваженнями, на думку О. О. Дудорова, визнається не будь-яке діяння, пов'язане з професійною діяльністю аудитора, нотаріуса, оцінювача, експерта чи третейського судді, а лише таке, що обумовлено професійною діяльністю вказаних осіб, пов'язаною з наданням публічних послуг (Кримінальне право, 2012: 498).

Ю. І. Шиндель також вважає, що саме реалізація наданих аудитором прав та виконання покладених на нього обов'язків і визначають коло його повноважень, зловживання якими під час здійснення професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, й утворює суспільно небезпечну поведінку, передбачену диспозицією ст. 365² КК (Шиндель, 2012: 235).

Саме тому, для кваліфікації за зловживанням повноваженнями необхідно правильно встановити характер та обсяг повноважень аудитора. Для цього потрібно звернутися до відповідних законів та міжнародних стандартів аудиту.

Так, Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII під аудиторською діяльністю розуміє незалежну професійну діяльність аудиторів, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг (п. 3 ч. 1 ст. 1). Аудиторам також дозволяється надавати неаудиторські послуги, зокрема, складання податкової звітності, розрахунок обов'язкових зборів і платежів, представництво юридичних осіб у спрах із зазначених питань; ведення бухгалтерського обліку; складання фінансової звітності; послуги з оцінки тощо (ч. 2 ст. 6) (Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність, 2017).

Варто зазначити, що в законі не міститься переліку завдань з іншого надання впевненості та інших професійних послуг, що надаються аудитором відповідно до міжнародних стандартів аудиту. Проте цей перелік надає Аудиторська палата України в інформаційному листі від 23 вересня 2021 року (Інформаційний лист Аудиторської палати України, 2021).

Аудиторські послуги надаються на підставі договору, укладеного між аудитором та замовником. Неаудиторські послуги можуть надаватися на підставі договору, письмового або усного звернення замовника (ч. 1, ч. 2 ст. 7) (Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність, 2017).

Крім того, відповідно до ч. 4 ст. 7 Закону України «Про іпотечні облігації», на момент реєстрації випуску іпотечних облігацій відповідність стану та розміру їх іпотечного покриття вимогам закону та нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо даних реєстру іпотечного покриття підтверджується аудитором (аудиторською фірмою) (Про іпотечні облігації, 2005).

У своїй діяльності аудитор зобов'язаний дотримуватися вимог законодавства України, міжнародних стандартів аудиту та відповідних рішень Аудиторської палати України, обмежувати свою діяльність наданням аудиторських послуг та інших послуг, які безпосередньо стосуються аудиторської діяльності, а також своєчасно подавати звіти про свою діяльність.

Таким чином, повноваження аудитора обумовлені колом наданих йому прав і покладених на нього обов'язків відповідно до чинного законодавства та міжнародних стандартів аудиту. Аудитор має право надавати послуги з аудиту, огляду фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, неаудиторські послуги, виконувати інші завдання з надання впевненості та надавати інші професійні послуги відповідно до міжнародних стандартів аудиту, а також підтверджувати відповідність іпотечних облігацій на момент їх випуску.

Відповідно до п. 6 Положення про Державну аудиторську службу України, державний аудитор в ході державного фінансового аудиту має право:

- отримувати від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань документи і матеріали, необхідні для здійснення аудиту;
- користуватися інформаційними базами даних державних органів та іншими технічними засобами;
- перевіряти звіти, бухгалтерські документи, кошториси, інші документи, що підтверджують обіг коштів та матеріальних цінностей, дані на електронних носіях, проводити перевірку фактичної наявності цінностей;
- безперешкодного доступу на склади та інші приміщення, що належать підприємствам, установам, організаціям тощо (Про затвердження положення про Державну аудиторську службу України, 2016).

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про екологічний аудит», екологічний аудитор має право:

- самостійно визначати форми і методи екологічного аудиту відповідно до законодавства та договору із замовником екологічного аудиту;

- отримувати документи, матеріали та інші відомості, наявні у замовника та в об'єкта екологічного аудиту, необхідні для проведення екологічного аудиту тощо (Про екологічний аудит, 2004).

Отже, конкретні форми зловживання повноваженнями аудитором можуть бути різними і залежать від змісту наданих повноважень та сфери їх застосування. Зловживання повноваженнями державним або екологічним аудитором також кваліфікується за ст. 365² КК. Правомірна реалізація аудитором своїх повноважень виключає відповідальність за ст. 365² КК.

Суспільна небезпека діяння, передбаченого ч. 1 ст. 365² КК, зумовлена тим, що зловживання повноваженнями аудитором порушує встановлений порядок здійснення професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 365² КК, може бути вчинене як шляхом дії так і шляхом бездіяльності, оскільки саме використання винною особою наданих йому повноважень, крім активних дій, також можливе у формі невиконання обов'язків, що були покладені на особу під час здійснення відповідних повноважень (Кримінальне право України, 2020: 569).

Кримінальна відповідальність за бездіяльність настає за умов, якщо аудитор у конкретній ситуації зобов'язаний був вчинити певну дію і міг її вчинити, однак цього не зробив, наприклад, не перевіряв відомості про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи під час належної перевірки клієнта.

Зловживання повноваженнями є кримінально караним, якщо воно було вчинене з метою отримання неправомірної вигоди та завдало істотної шкоди. Кваліфікуючими ознаками є вчинення діяння стосовно неповнолітньої чи недієздатної особи, особи похилого віку або повторно (ч. 2 ст. 365² КК). Особливо кваліфікуючою ознакою є спричинення тяжких наслідків діями, передбаченими ч. 1 або ч. 2 цієї статті (ч. 3 ст. 365² КК) (Кримінальний кодекс України, 2001).

В ч. 3 ст. 365² КК наявна описка у формулюванні, оскільки кримінальні правопорушення, передбачені ч. 1 та ч. 2 ст. 365² КК, можуть бути вчинені як шляхом дії так і шляхом бездіяльності. Тому, пропонуємо в ч. 3 ст. 365² КК слово «дії» замінити на слово «діяння».

Істотною у ст. 365² КК вважається шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Тяжкими вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян (п. 3, п. 4 примітки до ст. 364 КК) (Кримінальний кодекс України, 2001).

Для кваліфікації вчинених діянь береться той розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що був визначений за правилами, передбаченими Податковим кодексом України, на 1 січня року вчинення відповідного кримінального правопорушення незалежно від того, коли воно було розкрито.

У науковій літературі зустрічаються різні погляди щодо визначення «істотної шкоди» та «тяжких наслідків».

В. І. Тютюгін вважає, що у пунктах 3 та 4 примітки до ст. 364 КК визначення «істотної шкоди» та «тяжких наслідків» розкриваються лише стосовно заподіяння майнової (матеріальної) шкоди, однак вказані ознаки охоплюють і наслідки немайнового (нематеріального) характеру.

Свою позицію вчений обґрунтовує тим, що в диспозиціях частини статей розділу XVII Особливої частини КК істотна шкода характеризується через вказівку на охоронювані законом права, свободи та інтереси, яким вона може бути завдана, а останні, своєю чергою, не можуть мати суто майнового характеру. Тому шкода може бути визнана істотною, якщо порушуються не тільки майнові, а і інші, наприклад, основні конституційні права і свободи людини і громадянина (право на життя, здоров'я, особисту безпеку і недоторканність, виборчі, житлові, трудові права тощо).

До того ж наявність примітки у відповідній статті не означає, що в ній у повному обсязі розкривається зміст відповідних ознак складу злочину. Як правило, примітка (це стосується і примітки до ст. 364 КК) лише уточнює, конкретизує окремі положення, використані в диспозиції. Відповідно, істотна шкода як результат вчинення службових злочинів може виражатись і в наслідках тільки нематеріального характеру, а може поєднувати в собі наслідки матеріального і нематеріального характеру (Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, 2014: 9-10).

В. Б. Харченко також висловлює думку, що «істотна шкода» і «тяжкі наслідки» мають місце у випадку спричинення матеріальних (майнових) збитків, а також у разі заподіяння суспільно небезпечних наслідків нематеріального характеру (Харченко, 2015: 175).

О. О. Дудоров зазначає, що суспільно небезпечні наслідки, які позначаються термінами «істотна шкода» і «тяжкі наслідки», передусім можуть полягати в конкретних матеріальних (а точніше майнових) збитках. Це, зокрема: втрата власності на грошові кошти або інше майно; ненадходження коштів, які повинні були надійти як обов'язкові платежі; пошкодження, знищення або зношування майна; за певних умов це може бути і втрачена (упущена) вигода. Зводити суспільно небезпечні наслідки як ознаки складів злочинів, передбачених ст. ст. 364–367 КК, лише і саме до наслідків, що піддаються грошовій оцінці, вчений вважає принципово неправильним.

Разом з тим, неприйнятним буде і повернення до стану справ, коли істотна шкода і тяжкі наслідки в частині, відмінній від майнової шкоди, носили оціночний («гумовий») характер (Дудоров, 2017: 478-479; 199).

М. М. Сивак пропонує в тих статтях Особливої частини КК, де майнова шкода може мати характер лише реальних збитків, у примітках-критеріях робити відповідну вказівку. Якщо остання відсутня (як це і має місце в чинних редакціях п. 3 і п. 4 ст. 364 КК), то майнова шкода може мати вигляд і реальних збитків, і упушеної вигоди (Сивак, 2013: 136).

Н. М. Ярмиш слушно зауважує, що вказівка на завдання істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам певних суб'єктів, означає, що йдеться про всі без винятку блага, які належать людині, державі, суспільству (Ярмиш, 2014: 138).

В. О. Навроцький зазначає, що наслідки нематеріального характеру, пов'язані із заподіянням шкоди соціального, політичного, морального, організаційного та іншого характеру, не мають грошової оцінки. Відповідно, неможливо визначити еквівалент такої шкоди в одиницях, кратних нмдг. Винятком може бути хіба що врахування похідних наслідків, а саме заподіяння: фізичної шкоди – витрати на лікування потерпілої особи; порушення законних прав чи інтересів громадян – витрати на відновлення таких прав, тощо (Навроцький, 2015: 35-36).

На думку В. Я. Тація, наслідки у вигляді істотної шкоди та тяжких наслідків можуть виглядати як: майнові збитки; немайнова шкода, яка підлягає грошовій оцінці; немайнова шкода, яка не підлягає виміру грошима (заподіяння смерті) (Кримінальне право України, 2020: 572).

Верховний Суд України в постанові від 27.10.2016 № 5-99кп16 зазначив, що заподіяння істотної шкоди може становити не лише майнову шкоду, а й включати прояви немайнової шкоди, але тільки ті, які можуть одержати майнове відшкодування (Постанова Верховного Суду України, 2016).

Крім того, З. А. Загиней звертає увагу на відсутність кримінальної відповідальності у випадку спричинення шкоди правам, свободам та інтересам іноземців і особам без громадянства, а також на вказівку законодавця в одних статтях на заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам, а в інших (ч. 1 ст. 365² КК) – правам або інтересам. Вчена пропонує при формулюванні істотної шкоди вказувати не лише на права та інтереси, а й свободи (Кримінальна відповідальність за окремі злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, 2013: 80-81).

Підтримуємо позиції вчених, що суспільно небезпечні наслідки в ст. 365² КК полягають в конкретних майнових збитках та немайновій шкоді, яка підлягає грошовій оцінці, а також щодо спричинення шкоди правам, свободам та інтересам окремих фізичних осіб (громадянам, іноземцям та особам без громадянства).

М. В. Рябенко вважає найбільш коректним таке формулювання істотної шкоди у диспозиціях розділу XVII Особливої частини КК (у т. ч. у ст. 365²) – що заподіяло істотну шкоду правам, свободам та інтересам окремих фізичних чи юридичних осіб або державним чи громадським інтересам, які охороняються законом (Рябенко, 2016: 89).

Дослідник пропонує для ст. 365² КК змінити нумерацію на 364² КК, оскільки спорідненими з цією нормою є статті 364 та 364¹ КК, а також у диспозиціях усіх статей Особливої частини КК, в яких передбачається відповідальність особи, яка надає публічні послуги, потрібно використовувати лише відповідне узагальнююче найменування – особа, яка здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг. Перелік осіб, які на думку законодавця охоплюватимуться цим поняттям, доцільно закріпити у примітці тієї статті, в якій перший раз спеціальним суб'єктом злочину названо особу, яка надає публічні послуги. Окрім того, визначити у примітці поняття «професійна діяльність» та «публічна послуга» (Рябенко, 2016: 33).

Підтримуємо пропозицію М. В. Рябенка щодо зміни нумерації ст. 365² КК і закріплення переліку осіб у примітці тієї статті, в якій перший раз спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення названо особу, яка надає публічні послуги, проте вважаємо за необхідне зробити деякі уточнення.

19 грудня 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України», яким КК було доповнено ст. 364² (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України, 2019).

Таким чином, для ст. 365² КК пропонуємо змінити нумерацію на 364³ КК, а в назві статті та диспозиції ч. 1 ст. 364³ КК використати наступне формулювання: «Зловживання повноваженнями особою, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг».

Відповідно у примітці до ст. 364³ КК необхідно закріпити перелік осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, та зазначити статті Особливої частини КК, в яких передбачається відповідальність цих осіб.

М. М. Яциніна зазначає, що при дослідженні причинного зв'язку слід з'ясувати чи суспільно небезпечні наслідки настали внаслідок зловживання суб'єктивним правом особи як службової або особи, яка надає публічні послуги, чи внаслідок інших діянь, не пов'язаних із спеціальним статусом цих суб'єктів кримінальних правопорушень (Яциніна, 2021: 104).

Причинний зв'язок між зловживанням повноваженнями аудитором і наслідками є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Для наявності цього зв'язку необхідно встановити чи є особа аудитором та обсяг її повноважень на час вчинення кримінального правопорушення, а також які саме повноваження аудитором були порушені та чи передувало таке зловживання повноваженнями заподіяння істотної шкоди.

Зловживання повноваженнями утворює кваліфікований склад кримінального правопорушення за умов його вчинення стосовно неповнолітньої особи, недієздатної особи, особи похилого віку або повторно (ч. 2 ст. 365² КК).

Неповнолітньою визнається малолітня особа (дитина до досягнення нею чотирнадцяти років), а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (пункти 11 та 12 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України) (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Фізична особа може бути визнана за рішенням суду недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними (ч. 1 ст. 39 Цивільного кодексу України) (Цивільний кодекс України, 2003).

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», особами похилого віку визнаються особи, які досягли пенсійного віку, а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року (Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні, 1993).

М. В. Рябенко вважає за доцільне виключити з ч. 2 ст. 365² КК таку кваліфікуючу ознаку, як вчинення зловживання щодо особи похилого віку. На думку дослідника, важко буде довести, що особа, яка надає публічні послуги, здатна досягнути хитросплетіння в законодавстві України, що стосуються визначення пенсійного віку та ще й вчинити злочин, усвідомлюючи цю обставину (Рябенко, 2016: 102-103).

З цією позицією дослідника важко погодитися, оскільки, наприклад, нотаріус не тільки добре знає і розуміє всі хитросплетіння в законодавстві України, а також має можливість визначити з наданих йому документів вік особи стосовно якої він вчиняє діяння.

Варто також звернути увагу на те, що зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, віднесено до кримінальних правопорушень, кримінальне провадження щодо яких здійснюється у формі приватного обвинувачення, тобто воно може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі заяви потерпілого (ч. 1 ст. 477) (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Однак, в Україні протягом 2017-2021 років судами не було винесено жодного обвинувального вироку щодо аудитора за ст. 365² КК.

Варто зазначити, що проект нового КК містить норми, які передбачають відповідальність за зловживання повноваженнями лише публічної службової особи. Вважаємо, що декриміналізація кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність осіб, що здійснюють професійну діяльність пов'язану з наданням публічних послуг, призведе до виникнення суперечливих суджень, оскільки в одних випадках цих осіб (аудитори, нотаріуси, експерти та інші) будуть визнавати публічними службовими особами, а в інших – ні.

Висновки. Суспільна небезпека діяння, передбаченого ч. 1 ст. 365² КК, зумовлена тим, що зловживання повноваженнями аудитором порушує встановлений порядок здійснення професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Конкретні форми зловживання повноваженнями аудитором можуть бути різними і залежать від змісту наданих повноважень та сфери їх застосування. Зловживання повноваженнями державним або екологічним аудитором також кваліфікується за ст. 365² КК. Правомірна реалізація аудитором своїх повноважень виключає відповідальність за ст. 365² КК. В ч. 3 ст. 365² КК слово «дії» необхідно замінити на слово «діяння».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 №2341–III (редакція від 19.08.2022). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 768 с.
3. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Т. 2. Луганськ: «Елтон-2», 2012. 704 с.
4. Шиндель Ю. І. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 Кримінального кодексу України) : деякі питання кваліфікації. *Вісник Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна*. Серія: Право. 2012. № 1034. С. 234-237.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/ed20171221>.
6. Інформаційний лист Аудиторської палати України від 24.09.2021 р. URL: <https://www.apu.com.ua/2021/09/24>.
7. Про іпотечні облигації: Закон України від 22.12.2005 № 3273-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3273-15#Text>.
8. Про затвердження положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-p>.
9. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>.
10. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: навчально-практичний посібник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. Харків, 2014. 232 с.
11. Харченко В. Б. Визначення істотної шкоди та тяжких наслідків за новою редакцією примітки до ст. 364 КК України. *Форум права*. 2015. № 5. С. 169-176.
12. Дудоров О. О. Кримінальне право: теорія і практика (вибрані праці). Київ: Ваіте, 2017. 872 с.

13. Сивак М. М. Примітки статей Особливої частини Кримінального кодексу України: теоретико-прикладний аналіз: дис. ... канд. юрид. наук; 12.00.08. Київ, 2013. 180 с.
14. Ярмиш Н. М. Проблеми кримінально-правової кваліфікації (злочини проти життя та здоров'я особи, проти власності, у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг): навч. посіб. Київ, 2014. 192 с.
15. Навроцький В. О. Кримінально-правове значення зміни законодавчої характеристики наслідків злочинів у сфері службової діяльності. Кримінальне право: традиції та новації: матеріали міжнародного круглого столу, присвяченого 90-літтю з дня народження видатного вченого, героя України, академіка В. В. Сташиса (м. Полтава, 9-10 липня 2015 р.). Харків, 2015. С. 34–37.
16. Постанова Верховного Суду України від 27.10.2016 р. Справа № 5-99кц16. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/62692636>.
17. Кримінальна відповідальність за окремі злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: наук.-практ. посібник / Ю. В. Ударцов, Є. М. Блажівський, Н. В. Лісова, О. О. Седлецький, З. А. Загиней (Тростюк), І. І. Присяжнюк, О. І. Бутович, Л. М. Шмаль; за заг. ред. Ю. В. Ударцова. Київ : Алерта, 2013. 180 с.
18. Рябенко М. В. Кримінально-правова охорона професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: дис. ... канд. юрид. наук; 12.00.08. Київ, 2016. 267 с.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 № 404-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-20#n6>.
20. Яциніна М. М. Зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями за Кримінальним кодексом України (ст. ст. 364, 364-1, 365-2 КК України): дис. ... канд. юрид. наук; 12.00.08. Київ, 2021. 252 с.
21. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI (редакція від 08.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
22. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (редакція від 14.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
23. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 № 3721-XII (редакція від 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12>.

References:

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III (redaktsiia vid 19.08.2022). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
2. Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna [Criminal law of Ukraine: Special part]: pidruchnyk / V. Ya. Tatsii, V. I. Tiutiuhin, V. I. Borysov ta in.; 6-te vyd., pererob. i dopov. Kharkiv : Pravo, 2020. 768 s. [in Ukrainian].
3. Kryminalne pravo [Criminal law] (Osoblyva chastyna) : pidruchnyk / za red. O. O. Dudorova, Ye. O. Pysmenskoho. T. 2. Luhansk: «Elton-2», 2012. 704 s. [in Ukrainian].
4. Shyndel Yu. I. (2012). Zlovzhyvannia povnovazhenniamy osobamy, yaki nadaiut publichni posluhy [Abuse of authority by persons providing public services] (st. 365-2 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy): deiaki pytannia kvalifikatsii. Visnyk Khark. nats. un-tu imeni V. N. Karazina. Serii: Pravo. № 1034. S. 234-237 [in Ukrainian].
5. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist [About the audit of financial statements and audit activity]: Zakon Ukrainy vid 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/ed20171221> [in Ukrainian].
6. Informatsiinyi lyst Audytorskoi palaty Ukrainy [Information sheet of the Audit Chamber of Ukraine] vid 24.09.2021 r. URL: <https://www.apu.com.ua/2021/09/24> [in Ukrainian].
7. Pro ipotechni oblihotsii [About mortgage bonds]: Zakon Ukrainy vid 22.12.2005 № 3273-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3273-15#Text> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia polozhennia pro Derzhavnu audytorsku sluzhbu Ukrainy [On the approval of the regulation on the State Audit Service of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-p> [in Ukrainian].
9. Pro ekolohichniy audyt [About environmental audit]: Zakon Ukrainy vid 24.06.2004 № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text> [in Ukrainian].
10. Zlochyny u sferi sluzhbovoi diialnosti ta profesiinoi diialnosti, poviazanoi z nadanniam publichnykh posluh [Crimes in the field of official activity and professional activity related to the provision of public services]: navchalno-praktychnyi posibnyk / za red. V. Ya. Tatsiia, V. I. Tiutiuhina. Kharkiv, 2014. 232 s. [in Ukrainian].
11. Kharchenko V. B. (2015). Vyznachennia istotnoi shkody ta tiazhkykh naslidkiv za novoiu redaktsiieiu pryमितky do st. 364 KK Ukrainy [Determination of significant damage and severe consequences according to the new version of the note to Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine]. Forum prava. № 5. S. 169-176 [in Ukrainian].
12. Dudorov O. O. (2017). Kryminalne pravo: teoriia i praktyka (vybrani pratsi) [Criminal law: theory and practice (selected works)]. Kyiv: Vaite, 872 s. [in Ukrainian].
13. Syvak M. M. (2013). Pryमितky statei Osoblyvoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Notes to articles of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine]: teoretyko-prykladnyi analiz: dys. ... kand. yuryd. nauk; 12.00.08. Kyiv, 180 s. [in Ukrainian].
14. Yarmysh N. M. (2014). Problemy kryminalno-pravovoi kvalifikatsii [Problems of criminal legal qualification] (zlochyny proty zhyttia ta zdorovia osoby, proty vlasnosti, u sferi sluzhbovoi diialnosti ta profesiinoi diialnosti, poviazanoi z nadanniam publichnykh posluh): navch. posib. Kyiv, 192 s. [in Ukrainian].

15. Navrotskyi V. O. (2015). Kryminalno-pravove znachennia zminy zakonodavchoi kharakterystyky naslidkiv zlochyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti [The criminal-legal significance of changes in the legislative characterization of the consequences of crimes in the field of official activity]. Kryminalne pravo: tradytsii ta novatsii: materialy mizhnarodnoho kruhloho stolu, prysviachenoho 90-littiu z dnia narodzhennia vydatnoho vchenoho, heroia Ukrainy, akademika V. V. Stashysa (m. Poltava, 9-10 lypnia 2015 r.). Kharkiv, S. 34–37. [in Ukrainian].
16. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy [Resolution of the Supreme Court of Ukraine] vid 27.10.2016 r. Sprava № 5-99ks16. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/62692636> [in Ukrainian].
17. Kryminalna vidpovidalnist za okremi zlochyny u sferi sluzhbovoi diialnosti ta profesiinoi diialnosti, poviazanoi z nadanniam publicznykh posluh [Criminal responsibility for certain crimes in the field of official activity and professional activity related to the provision of public services]: nauk.-prakt. posibnyk / Yu. V. Udartsov, Ye. M. Blazhivskyyi, N. V. Lisova, O. O. Sedletsyyi, Z. A. Zahynei (Trostiuk), I. I. Prysiazhniuk, O. I. Butovych, L. M. Shmal; za zah. red. Yu. V. Udartsova. Kyiv: Alerta, 2013. 180 s. [in Ukrainian].
18. Riabenko M. V. (2016). Kryminalno-pravova okhorona profesiinoi diialnosti, poviazanoi z nadanniam publicznykh posluh [Criminal law protection of professional activity related to the provision of public services]: dys. ... kand. yuryd. nauk; 12.00.08. Kyiv. 267 s. [in Ukrainian].
19. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia osobystoho holosuvannia narodnymy deputatamy Ukrainy na plenarnykh zasidanniakh Verkhovnoi Rady Ukrainy [On making changes to some legislative acts of Ukraine regarding ensuring personal voting by People's Deputies of Ukraine at plenary sessions of the Verkhovna Rada of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 19.12.2019 № 404-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-20#n6> [in Ukrainian].
20. Yatsynina M. M. (2021). Zlovzhyvannia vladoiu, sluzhbovym stanovyschem abo povnovazhenniamy za Kryminalnym kodeksom Ukrainy [Abuse of power, official position or authority under the Criminal Code of Ukraine] (st. st. 364, 364-1, 365-2 KK Ukrainy): dys. ... kand. yuryd. nauk; 12.00.08. Kyiv. 252 s. [in Ukrainian].
21. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI (redaktsiia vid 08.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
22. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV (redaktsiia vid 14.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
23. Pro osnovni zasady sotsialnoho zakhystu veteraniv pratsi ta inshykh hromadian pokhyloho viku v Ukraini [About the basic principles of social protection of labor veterans and other senior citizens in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.12.1993 № 3721-XII (redaktsiia vid 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12> [in Ukrainian].